

нитѣ и маслодайнитѣ растения, на захарното цвекло и на други индустриални култури, които, до преди създаването ѝ, бѣха случайни и много слабо застъпени.

Въ много околии поменатитѣ култури измѣстиха частъ отъ културитѣ на зърненитѣ храни. Тази трансформация въ земеделския отрасълъ, при спадналитѣ цени на зърненитѣ храни, не само е отъ особено значение, но бѣше належаща. Нейното значение изпъква отъ следващитѣ сведения за доходността отъ нѣкои индустриални култури, въ сравнение съ тази отъ зърненитѣ храни:

I. Зърнени храни:	1928/29	1933/34
пшеница	6,245	3,409
ръжъ	5,435	2,571
счемикъ	5,032	2,665
царевича	4,409	1,933
II. Маслени и индустриални растения:		
рапица	3,611	2,188
тютюнъ	52,028	22,314
макъ	5,497	10,033
слънчогледъ	4,225	2,024
памукъ	9,294	6,684
ленъ	14,126	10,147
конопъ	17,788	13,178
захарно цвекло	9,799	7,814

Въ посоченитѣ данни е подчертанъ фактътъ, че чрезъ индустрията трудътъ на земедѣлеца става по-доходенъ.

Този фактъ е билъ изтъкнатъ още презъ 1894 година въ XXVI-то заседание на I-вата редовна сесия на VIII О. Н. С. при разискванията по проекта на „първия законъ за насърчение на мѣстната индустрия“. По този случай Михаилъ Такевъ е изказалъ, между другото, и следнитѣ ценни мисли: „Поради спадане цената на житото, трѣбва да се намѣри цена на конопа“ . . . „Никой не ни прѣчи да повдигнемъ митата, но, все пакъ, имаме нужда и отъ други насърчения“. А Ив. Ев. Гешовъ е подчерталъ следния фактъ, изгоденъ за земеделското стопанство, който днесъ е още повече засиленъ: „Държавата нѣма да изгуби много отъ данъци, а ще спечели производителтъ (земедѣлецъ), чиито стоки ще се купуватъ отъ фабрикантитѣ на по-високи цени. За примѣръ може да ни служи цената на вълната, която по-рано бѣ 1 левъ оката, а сега, следъ развоя на текстилната индустрия у насъ, стана 2-50 лева“. . . „А трѣбва да се развиятъ у насъ и други производства (земедѣлски - индустриални култури), освенъ житното, защото цената на житото е ниска“.

Всички индустриални култури, макаръ и да бѣха познати на населението доста отдавна, до преди създаването на съответнитѣ индустрии, които преработватъ произведенията имъ, бѣха слабо застъпени. Съ започването и разрастването на индустриалнитѣ производства, индустриалнитѣ култури се застъпиха по-интензивно. Индустрията създаде най-благоприятни условия за тѣзи култури; тя осигури пласмента имъ. Мѣстната памучно-текстилна индустрия създаде условия за широкото разпространение на памука въ България. Така, докато презъ 1898 година въ цѣлата страна сж били засѣти едва 485 хектара съ памукъ, презъ 1937 г. площта нараства къмъ 52,000 хектара, а добитото количество памукъ задоволява къмъ 30% нуждитѣ на индустрията. Тенденцията е, следъ нѣколко години, по-голяма частъ отъ нуждитѣ на индустрията отъ памукъ да се задоволятъ отъ мѣстно производство, защото годишниятъ добивъ, по преценка на специалисти-агрономи, ще може да достигне докъмъ 16—18 милиона килограма памукъ. Безспорно, че добиваниятъ въ страната памукъ не ще бжде въ състояние да задоволи въ качествено и количествено отношение напълно нуждитѣ на мѣстната индустрия. Следъ достигане поменатия добивъ на памучни влакна, все още ще се внасятъ египетски и други фини сортове памуци съ дълго и нѣжно влакно за тънки нумера индустриални прежди, каквито у насъ не могатъ да се получатъ.

Състоянието на памучната култура презъ периода 1905—1937 год. е следното:

Година	Засѣта земя въ хектари	Производство на влакно въ кгр.
1905	809	187,400
1920	1,896	262,700
1930	5,462	813,300
1936	29,228	6,229,600

А употребеното количество мѣстенъ и чуждестраненъ памукъ отъ индустрията презъ периода 1909—1936 год., възлиза на:

Година	Мѣстенъ произходъ		Чуждестраненъ произходъ	
	количество кгр.	стойност лева	количество кгр.	стойност лева
1909	—	—	1,043,627	1,645,500
1921	5,946	200,564	1,239	43,429
1930	66,408	3,598,000	2,739,087	159,000,000
1936	3,050,000	109,800,000	8,275,571	205,033,893